



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

11. An consuetudo legitime praescripta possit abrogare aliam
consuetudinem, & de tempore ad hoc requisito, praecipue in materia
Ecclesiastica? Ex. p. 6. tr. 5. res. 29.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

8. Norandum est etiam hinc multo magis irritam esse consuetudinem, cui Princeps resistit; sed quia aliquando cedere oportet multitudini, etiam si contra legem iniuste relect, propter pacem Reipublice, & ad vitanda maiora incommoda; etiam si Princeps coactus, & quia non potest populum reprimere, tandem tacite vel expresse consentiat, consuetudo stabilita manet.

9. Nota etiam, quod quamvis Princeps ex desidia annuat, & non reprimat transgressores, quando reprimere & conservare legem tenebatur; nihilominus consuetudo vincit legem, licet Princeps revocet legem iniuste & absque causa, si tamen semel revocaverit abolita manet; & eadem ratio est si inepte aut iniuste consensum præbeat consuetudini legem abroganti; dummodo consuetudo soli legi positiva & non naturali contraria sit. Ita Lorca ubi supra.

RESOL. XI.

An consuetudo legitime præscripta possit abrogare aliam consuetudinem: & de tempore, ad hoc requisito præcipue in materia Ecclesiastica? Ex p. 6. tr. 5. Ref. 27.

§. 1. Respondeo consuetudinem antiquam per subsequentem abrogari posse servata proportione, id est uniuersalem per uniuersalem; particularem per particularem in eodem loco: nam in diuersis non sunt contraria; uniuersali uero derogari per particularem alicuius loci pro illo etiam loco; uniuersalem denique derogare particulari. Ita ferè Hostiensis in Summa, c. 11. §. 8. que cui præiudicat, & omnes. Et ratio generalis est, quia ita comparantur consuetudines inter se, sicut leges, vel & consuetudo seruata proportione. Unde quod dicitur in §. pen. Inst. de iur. nat. Ea quæ Ciuitas constituit, sæpe mutari solent, vel tacito consensu populi, vel alia postea lege lata: sicut est verum de his, que iure scripto sunt constituta; ita etiam a fortiori de iure non scripto, quia non minus, imò magis videtur posse mutari tacito consensu per tacitum contrarium, quam expressus per tacitum; sed hoc potest fieri, ut ostensum est. Ergo, &c. Unde in primis necesse est consuetudines esse contrarias: nam si possunt ad concordiam reduci, obseruanda sunt.

2. Sed difficultas est de tempore requisito in Ecclesiasticis consuetudinibus. Ad quam sic respondet Suarez lib. 7. c. 2. n. 21. Quæritur potest, an in Ecclesiasticis consuetudinibus requiratur tempus quadraginta annorum, ut posterior reuocet priorem? Panormitanus enim dicit indifferenter sufficere tempus decem annorum: sequitur Felinus: & reddit rationem quia posterior consuetudo non est contra ius, quod sic declarat. Quia vel prior consuetudo fuit contra ius, & sic posterior est secundum illud antiquius ius, quod per priorem consuetudinem reuocatum fuit; & sic ad illud facilius fit regressus; vel prior consuetudo fuit præter ius, & sic etiam posterior erit præter ius; & ita semper in posteriori consuetudine sufficienter decem anni.

3. Hunc uero discursum non approbat Rochus supra, cum Barbosa ibi. Et mihi etiam videtur difficilis, quia nulla ratio iuris non scripti in eo habetur. Et ideo breuiter cenfeo primò. Si prior consuetudo non fuit contra, sed præter ius, posteriorem esse simpliciter contra ius, & ideo postulare tempus canonice præscriptionis. Probatur, quia prior consuetudo induxit ius, cui est contraria posterior, quæ non est conformis alicui iuri. Item si prior consuetudo fuit uniuersalis, & posterior particularis, est id euidentiùs: quia consuetudo uniuersalis ius commune inducit: idem autem videtur, si prior fuerit particularis eiusdem loci, & iuri communi non contraria. Nam consuetudo contra simile statutum esset contra ius, & postulare tempus canonice præscriptio-

nis; ergo idem est de consuetudine: nam est æqualis ratio. At uero si prior consuetudo fuit contra ius commune, quod non fuit omnino ablatum illa consuetudine; quia non fuit uniuersalis, sed particularis, quæ illi derogauit: tunc probabile est posteriorem consuetudinem decem annis præscriptam sufficere; quia non est simpliciter contra ius: quia ius commune semper manet, ad quod per illam consuetudinem fit regressus; & tunc procedunt quæ Felinus tradit. Secus uero cenfeo, si prior consuetudo fuit uniuersalis, & abrogauit omnino ius uniuersale antecedens: nam tunc existimò necessarium esse præscriptionem canonice quadraginta annorum contra talem consuetudinem; quia posterior consuetudo iam est omnino contra ius commune inductum per priorem consuetudinem. Aliud enim antiquius utraque consuetudine perinde se habet, ac si non præcessisset; quia omnino sublatum est. Hucusque Suarez.

4. Sed aduersus illum contrariam sententiam docet Castus Palauus tom. 1. tract. 3. disp. 3. §. 2. punct. 5. n. 5 ubi putat idem tempus esse necessarium ad abrogandam consuetudinem consuetudine, ac fuit requisitum ad illius introductionem: cum autem ad introducendam consuetudinem, siue abrogationem legis, siue illius constitutionem, dixerimus decennium sufficere tam in materia civili, quam Ecclesiastica; efficitur sanè idem tempus decennij sufficiens esse ad abrogandam consuetudinem. Rationem reddimus, quia consuetudo abrogans legem & ius constitutum non est contra ius, sed potius iuri conformis, quia ex ipso iure habet hanc efficaciam nemine repugnantem; leges autem expostulantes tempus quadragenarium ad præscriptionem loquuntur de præscriptione iuris contra Ecclesiam. Ecclesia contradicente: at consuetudo legalis non præscribit contra Ecclesiam mandatum ex repugnantia Ecclesiam; sed potius ex eius consensu & voluntate: ergo non est idem tempus expostulandum. Ita Palauus. Sed ego puto non esse recedendum à sententia Suarez: nam, ut superius firmatum, & præcipue ex sacra Rota, in materia Ecclesiastica nulla ualet consuetudo, nisi sit quadragenaria.

Superius in Ref. quæ hinc est supra 2. § Sed quid.

RESOL. XII.

An consuetudo dicatur legitime præscripta absque bona fide? Ex p. 8. tr. 7. & Misc. Ref. 37.

§. 1. Negatiuam sententiam docet Lessius lib. 2. c. 6. Ad fulcendam hanc quærit. lege supra ex Ref. 1. § Et pro paulò post initium, uers. Secundo, & infra ex Ref. 14. §. Notandum. Eminentissimus Lugo de iust. tom. 1. disp. 7. sect. 6. n. 96. alioquin uix unquam præscribi posset consuetudine contra legem ullam; nam ferè impossibile est, ut ipso initio, saltem si iam lex recepta fuit, consuetudo eum bona fide incipiat. Ratio autem, cur magis requiratur bona fides in aliis præscriptionibus, quam in ista, quæ non est proprie præscriptio, est tamen quasi præscriptio, ea esse potest, quia in aliis præscriptionibus, si mala fides sufficeret, redundaret in damnum innocentem, quibus sæpe auferrentur res suæ, ut cum mala fide præscriberentur legitime: debuit ergo lex præscriptionis, ita consuleri ipsi præscribenti, ut tamen consuleret illi, contra quem præscribitur: at uero lex, ut dicebamus, tota ordinatur ad bona subditorum, quorum soli bono consuli debet. Ad horum autem bonum expedit magis, ut quando iam per diuturnam experientiam constat legem non obseruari, atque adeò non deseruire, nisi ad laqueum conscientie, ideo mala fide subditorum proueniat; Legislator tamen eorum infirmitati condescendat, & legis obligationem auferat, cum id totum in maius subditorum Bonum redundet. Et ideo rectè Castus Palauus 10. 1. tr. 3. disp. 3. punct. 1. n. 3. docuit, quod in præscriptione requiritur semper bona fides: at in consuetudine

Ad fulcendam hanc quærit. lege supra ex Ref. 1. § Et pro paulò post initium, uers. Secundo, & infra ex Ref. 14. §. Notandum.

top. hoc in-
f. 1. n. 7.
lib. 1. c. 8.
p. 1. n. 10.
c. 1. n. 11.
c. 1. n. 12.
c. 1. n. 13.
c. 1. n. 14.
c. 1. n. 15.
c. 1. n. 16.

top. hoc in-
f. 1. n. 7.
lib. 1. c. 8.
p. 1. n. 10.
c. 1. n. 11.
c. 1. n. 12.
c. 1. n. 13.
c. 1. n. 14.
c. 1. n. 15.
c. 1. n. 16.